

LGBT komiteen arbejder med lovgivning og rettigheder i relation til LGBT-personer og er partipolitisk uafhængig

CVR: 40636234
komiteen@komiteen.dk
komiteen.dk

Tina Thranesen
tina@thranesen.dk
Martin Iversen Christensen
iverchrist@gmail.com
Søren Laursen
soren@laursen.com

Facebook & Twitter: @lgbtkomiteen

17. maj 2021

Social- og ældreminister Astrid Krag

Kopi: Folketingets Social- og Ældreudvalg

Anerkendelse af forældreskab registreret i udlandet

LGBT komiteen er i kontakt med flere regnbuefamilier, der har fået afvist anerkendelse af forældreskab registreret i andre lande:

1. Afvist anerkendelse af et forældreskab registreret i et andet EU-land
2. Afvist anerkendelse af en fødselsattest fra et land udenfor EU

Afvisningerne begrundes med, at svangerskabsdonation – surrogatmoderskab – er forbudt i Danmark, og at man ved at anerkende forældreskabet derved ville sanktionere svangerskabsdonation.

LGBT komiteen finder, at den danske praksis tilsidesætter børnenes rettigheder og i øvrigt ikke er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Anerkendelse af regnbueforældre i Danmark

Danmark har gennem tiden været på forkant med beskyttelsen af børns rettigheder i regnbuefamilier. I 1999 blev Danmark det første land, som gjorde det muligt for et barn at have to juridiske forældre af samme køn. På det tidspunkt var der i Danmark et forbud mod assisteret reproduktion til lesbiske og enlige, og alligevel indførtes adgangen til stedbarnsadoption for par af samme køn, nærmere bestemt for par i registreret partnerskab. Et flertal af lovgiverne var altså dengang imod, at disse børn blev til, men når først de var der, så måtte deres rettigheder sikres.

I 2013 skrev Danmark igen historie ved at gøre det muligt for en mand, en kvinde og dennes kvindelige partner at aftale, om det skal være manden eller partneren, der skal anses som forælder til et barn, som manden og kvinden får med hinanden. Bevæggrunden for denne bestemmelse er, at regnbuefamilier er planlagte familier, hvor parterne før befrugtningen har en intension om at få et barn. Det er denne intension, bestemmelsen beskytter. På basis af denne aftale vil den intentionelle forælder blive anerkendt ved barnets fødsel eller idømt forældreskabet, hvis vedkommende forsøger at undslå sig dette.

En sådan beskyttelse af intentionelle forældre ses generelt i bestemmelserne om assisteret reproduktion, hvor en kvindes partner skal samtykke til behandlingen (uanset partnerens køn).

Forældreskab ved svangerskabsdonation

Social- og Indenrigsministeriet udgav i 2016 en analyse af forældreskab i børneloven¹, hvor forholdene vedrørende svangerskabsdonation behandles indgående. Heri beskrives blandt andet den nyere udvikling af retspraksis ved menneskerettighedsdomstolen og i vores nabolande. Udviklingen peger entydigt i retning af en større grad af anerkendelse af de intentionelle forældre.

¹ Forældreskab i børneloven - en analyse af hvem der er barnets forældre, maj 2016, Social- og Indenrigsministeriet (<https://sm.dk/media/8301/analyse-om-foraeldreskab-i-boerneloven.pdf>)

Blandt andet omtales *Mennesson vs. Frankrig* ved den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMRD), en sag fra 2014 om, hvorvidt en stat kan afvise at anerkende det juridiske forældreskab i det tilfælde, en mand og en kvinde har anvendt svangerskabsdonation i udlandet, i dette tilfælde i Californien. EMRD fandt, at forældrenes og børnenes ret til familieliv ikke var blevet krænket ved afvisningen, men at børnenes ret til privatliv var krænket, som følge af den franske stats ikke-ankendelse af den retlige relation mellem dem og deres forældre, hvilket anses for ikke at være til børnenes bedste. I forlængelse heraf bemærkes, at der er en særlig dimension i det forhold, at der er et biologisk bånd mellem den intentionelle far og børnene, idet han samtidig er deres genetiske far. Som følge heraf afgjorde EMRD, at staten overtrådte sin skønsmargin, når den i sin lovgivning udelukkede etablering af en retlig relation mellem børnene og faren.

Menneskerettighedsdomstolens vejledende udtalelse

Mennesson-sagen fik et efterspil, idet den franske domstol, som genoptog sagen, anmodede EMRD om en vejledende udtalelse² i forhold til den intentionelle mor: 1) Hvis den intentionelle og genetiske far anerkendes som retlig forælder, mens moren ikke anerkendes, overskrider Frankrig så sin skønsmargin i forhold til Artikel 8 i konventionen? 2) Såfremt der svares bekræftende på første spørgsmål, er en adgang til stedbarns adoption for moderen så tilstrækkelig til at være i overensstemmelse med konventionen?

EMRD udtaler: 1) at børnenes ret til privatliv i medfør af Artikel 8 kræver en mulighed for retlig anerkendelse af den intentionelle mors forældreskab. 2) Adoption er en tilstrækkelig måde at etablere den retlige anerkendelse under forudsætning af, at den kan foretages hurtigt og effektivt til barnets bedste.

I forbindelse med udarbejdelsen af udtalelsen har domstolen udført en sammenligning af lovgivningen i 43 lande. Det er ikke hele analysen, der er tilgængelig i udtalelsen, men ud fra udtalelsen er det muligt at opstille nedenstående tabel. Summerne i de første tre linjer kan uddrages, mens der på landeniveau kun kan uddrages de med 'Ja' og 'Nej' anførte oplysninger.

Som det fremgår af tabellen, har vores nabolande redskaber til at anerkende begge intentionelle forældres retlige forældreskab.

I den akademiske litteratur er argumenteret for, hvordan et mandligt par, som anvender svangerskabsdonation, må sidestilles med parret af modsat køn i EMRDs udtalelse³.

EU's LGBTI-strategi

EU-kommissionens LGBTI-strategi⁴ har blandt andet fokus på regnbuefamilier.

Kommissionen vil presse på for en gensidig anerkendelse af familierelationer i EU. Hvis du er forælder i ét land, er du det i alle lande. Kommissionen vil i 2022 foreslå et horisontalt lovgivningsinitiativ til støtte for gensidig anerkendelse af forældreskab mellem medlemsstaterne, f.eks. at en anerkendelse af forældreskab i én medlemsstat er gyldig i en anden medlemsstat. [fra afsnit 3.2 Forbedring af regnbuefamiliers retlige beskyttelse i grænseoverskridende situationer]

Det er væsentligt her at bemærke, at grundlaget for dette initiativ er respekten for den fri bevægelighed og ikke familieretlig harmonisering. Det falder således ikke ind under Danmarks retsforbehold.

Der er således en bevægelse i gang på flere planer, i retning af en anerkendelse af retlige forældreskaber, der er etableret i udlandet.

² Advisory opinion concerning the recognition in domestic law of a legal parent-child relationship between a child born through a gestational surrogacy arrangement abroad and the intended mother. Requested by the French Court of Cassation, 10 April 2019 (<http://hudoc.echr.coe.int/spa?i=003-6380464-8364383>)

³ Lydia Bracken: The ECtHR's first advisory opinion: Implications for cross-border surrogacy involving male intended parents, *Medical Law International*, 2021, Vol. 21(1) 3–18 (<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/09685332211002592>)

⁴ En Union med lige muligheder: Strategi for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025 [COM(2020) 698 final] (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0698&from=EN>)

Oplysninger uddraget af EMRDs vejledende udtalelse. Landesektionen er ufuldstændigt udfyldt.

<i>Antal lande fordelt efter forbud eller ikke forbud mod svangerskabsdonation</i>	Svangerskabsdonation forbudt	Juridisk anerkendelse af far	Juridisk anerkendelse af mor	Anerkendelse af udenlandsk fødselsattest	Mulighed for adoption	Mulighed for anerkendelse ved retten (andet end adoption)
Tilladt/Tolereret	19*	19	12	16	5	19
Forbudt	24	12	7	7	12	9
Total	43	31	19	23	17	28
<i>*Tilladt: 9, tolereret: 10</i>						
Land						
Finland	Ja		Ja	Ja	Ja	
Norge	Ja		Ja	Ja	Ja	
Sverige	Ja		Ja		Ja	
Island	Ja			Ja	Ja	
Belgien	Nej		Ja	Ja	Ja	
Bulgarien	Ja				Ja	
Cypern						
Estland	Ja				Ja	
Grækenland	Nej		Ja	Ja		
Irland						
Italien						
Kroatien	Ja				Ja	
Letland						
Litauen						
Luxembourg	Ja		Ja		Ja	
Malta	Ja			Ja		
Nederlandene	Nej		Ja	Ja	Ja	
Polen	Nej			Ja		
Portugal	Nej			Ja	Ja	
Rumænien	Nej			Ja		
Slovakiet	Ja					
Slovenien			Ja		Ja	
Spanien	Ja		Ja		Ja	
Tjekkiet	Nej		Ja		Ja	
Tyskland	Ja		Ja	Ja	Ja	
Ungarn						
Østrig	Ja			Ja		
Andorra	Nej		Ja	Ja		
Liechtenstein						
Monaco						
Storbritannien	Nej		Ja	Ja		
Albanien	Nej		Ja	Ja	Ja	
Bosnien-Herzegovina						
Montenegro						
Nordmakedonien	Nej			Ja		
Serbien						
Armenien	Nej		Ja	Ja		
Azerbajjan	Nej		Ja	Ja		
Georgien	Nej		Ja	Ja		
Moldova	Nej			Ja		
Rusland	Nej		Ja	Ja		
Tyrkiet	Ja			Ja	Ja	
Ukraine	Nej		Ja	Ja		

Familier har i dag problemer ved flytning til Danmark

LGBT komiteen er i kontakt med flere regnbuefamilier, der er flyttet til Danmark og har oplevet, at få annulleret et forældreskab af de danske myndigheder eller ikke har fået anerkendt nogen af deres forældreskaber. Det efterlader familierne, og ikke mindst børnene, i et familieretligt vakuum, hvor de står betydeligt ringere beskyttet end før, de flyttede til Danmark.

Det er ofte i disse situationer umuligt at falde tilbage på en stedbarnsadoption. Hvis ens forældreskab allerede er anerkendt i udlandet, ville man skulle adoptere sit eget barn, hvilket ikke er muligt i Danmark. Det er ofte heller ikke en løsning alene at registrere den ene af de intentionelle forældre i det land, hvor svangerskabsdonationen har fundet sted, idet lovgivningen her ofte er således indrettet, at svangerskabsdonoren ikke registreres som forælder. Der er således ingen til at give samtykke til adoption.

LGBT komiteen er klar over, at disse forhold også gælder andre familier end regnbuefamilier. Men, der er blot uforholdsmæssigt mange regnbuefamilier, som i praksis rammes af reglerne.

LGBT komiteen finder det urimeligt, at Danmark ikke anerkender udenlandske retlige forældreskaber, som er resultatet af lovlig svangerskabsdonation, og hvor forældrene netop er de intentionelle forældre. Der er tale om planlagt familieførøgelse, hvor de, der var tiltænkt at drage omsorg for barnet og opfostre dette, også er de, der gør det.

LGBT komiteen skal derfor spørge:

1. Om du vil tage skridt til at ændre praksis på området, således at børn, der er blevet til ved svangerskabsdonation, og hvor begge intentionelle forældre er registreret som juridiske forældre i et andet EU-land, kan opretholde deres juridiske slægtskab med deres forældre og dermed opnå sikkerhed og den beskyttelse af deres privatliv, som er kernen i EMRD i afgørelser og i den vejledende udtalelse.
2. Om du vil gøre noget tilsvarende hvor de intentionelle forældre er registreret som juridiske forældre i et land udenfor EU?

Med venlig hilsen

LGBT komiteen

Søren Laursen

Martin Christensen

Tina Thranesen